

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 "
Helyben hához hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 62. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1914. március 17

A szabadság ünnepe.

Az egész ország megünnepelte március 15-nek évfordulóját, hazafias tüzzel és lelkesedéssel.

Ebbe az ünnepbe két csuf disszonáns hang vegyült a Susákon, Fiume mellett március 15-én a horvátok népgyűlésen szidták Magyarországot, hálából azért, hogy még a vasutakon is meghátrált a magyar állam a horvát trialisták elől.

A másik disszonáns hang a szociáldemokratáktól jött! Mást nem is lehetett tőlük várni. Romboltak, törték, zuztak Budapesten. Horvátok és szociálisták magyarelles dühének csuf zaja azonban elnémult a magyarság szép ünnepének méltóságteljes hangjai mellett.

Nagyvárad és a főváros ünnepélyeiről a következőkben számolunk be:

A nagyváradai munkapárt ünnepélye.

A Pannonia éttermében a nagyvárad munkapárt tagjai gyűltek össze vasárnap este társasvácsorára, hogy március idusát megünnepelejék.

Az ünnepély első pontja a Nemzeti dal volt, amelyet *Buday* Lajos szavalt el nagy lelkesedéssel.

Utána *Rimler* Károly polgármester tartott tartott ünnepi beszédet. Szép szavakkal esetezte ezt a legszebb és legszentebb emlékünnepet. Ezt a napot — ugymond — nem kellett törvénybe iktatni, mert ezt a napot megünnepele minden ember, akinek a szívében a hazaszeretet legkisebb szikrája él. Mindig ünnepe lesz ez a nap a magyarnak, ameddig egyetlen magyar él. Kéri a magyarok Istenét, hogy évezredekig legyen március 15 ünnepe ennek az országnak.

Frenetikus taps és éljenzés követte a polgármester lelkes, szép beszédjét, majd az

egész társaság felállott és elénekelte a Szózat-ot.

Rövid szünet után dr *Thury* Kálmán emelkedett szóra. A mostani Magyarországról és ennek a mostani országnak a törekvéseiről beszélt. Most is komoly, nagy feladatok előtt állunk, mint akkor, de most nem karddal, meg véres forradalommal, hanem komoly, odaadó murkával, higgadt mérlegelésével a helyzeteknek, tudjuk elérni célunkat. Dolgozzunk fáradhatatlanul és akkor mi is azok leszünk, mint a 48-i márciusi nagy alkotók.

Gábel Jakab a franciaforradalom és a magyar forradalom között vont rövid párhuzamot. Ismét szavaltat következett. *Bugyi* Sándor Schakespeare Julius Caesarjából szavalt el egy részletet nagy hatás mellett.

Hofbauer Pál mondott ezután komoly és nagyon tartalmas beszédet. Hivatkozott azokra, a kik kishitűek és nemesak benn az országban, de külföld előtt is rágalmazták, gyöngének mondják a nemzetet. Békét kíván, mert csak békében lehet dolgozni.

Dr *Medvigy* Gábor a jelenlegi politikai helyzetre célzott beszédjében. Utána a Himnuszt énekeltek. Dr *Baróthy* Pál a magyar anyákra üritette poharát, *Hegedüs* Nándor pedig a magyar sajtó hivatásáról beszélt.

A megjelentek közül a következők neveit sikerült feljegyezni:

Breider Ármán, *Baróthy* Pál, *Barta* Béla, *Butyka* Lajos, *Balogh* Béla, *Buday* Lajos, *Csanda* Endre, *Ehrlich* Kálmán, *Fekete* Ferenc, *Fényes* Manó, *Fröhlich* János, dr *Feldmann* Ármán, *Gábel* Jakab, *Grósz* Andor, *Hofbauer* Pál, *Haushán* Ede, *Jungreis* Izidor, *Juricskay* Barna Ince Lipót, *Kőszeghy* József, *Kágyi* Lajos, *Krausz* Samu, *Kovács* Béla, *Lédig* Árpád, *Lakos* Lajos, *Leitner* László, *Lőrinczy* Kálmán, *Lukács* Ödön, *Löwenstein* Mór, *Mikusay* József, dr *Medvigy* Gábor, *Medvigy* István, dr *Moskovits* József, dr *Nemethy* Ferenc, dr *Popovits* Miklós, *Peller* Ferenc, *Reismann* Mór, *Rákos* Vilmos, dr *Sass* Elemér, *Schertz* Károly, *Szmazsenka* Ernő, *Stark* Gyula, *Siket* Trajan, dr *Thury* Kálmán, dr *Tóth* Ferenc, *Urán* Mihály.

A függetlenségi párt ünnepe.

A nagyváradai függetlenségi párt nagy fényvel és lelkesedéssel ünnepelte március idusát. Az Arany Sas vendéglőben társas

vaesora volt, amelyen impozáns számban jelentek meg a függetlenségi polgárok.

Ott voltak a többek közt: *Adorján* Emil dr, *Szokoly* Tamás, *Kerekes* Géza, *Lukács* Géza, dr *Olasz* Béla, *Diósy* Ferenc, *Czeglédy* Jeremiás, *Kiss* Dávid, *Fényes* Ödön dr, *Büchler* Márton, *Bognár* János, *Kelen* Béla, *Zana* Ágoston, *Láng* József, dr *Pelle* János, *Köblös* Ferenc, *Standary* György, *Iványi* János, *Dancs* Imre, *Kezdődy* Gyula, *Petrás* János, *Fekete* László, *Ágoston* Péter dr, *György* Ernő dr, *Boros* Jenő, *Székely* Lajos, *Szilágyi* Géza, *Ungerleider* Mór, stb., stb.

Dr *Adorján* Emil monlotta a megnyitó beszédet.

— Meglep ez a szép szám — ugymond — amelyben összejöttök, mert egy esepet sem lepett volna meg, ha a mai szomorú időkben senki sem jön ünnepelni. Másutt is ünnepelek ma. Ünnepelek március 15-ét ott is, ahol egész évben egyebet sem tettek, mint egy-egy követ vettek az 1848 március idusa emlékéből. Ez az impozáns szám megjelenés a legnagyobb biztosítéka, hogy nem szabad esüggédnünk. Mindent elvehetnek tőlünk: egyet azonban nem, a reményt és a hitet, hogy ez a szomorú kor csak megpróbáltatás. Biznunk kell egy szebb, egy boldogabb jövőben, biznunk kell a mi győzelmünkben. Ebben a reményben és egy szebb jövőért imádkozva nyitja meg ünnepélyünket.

Dr *Stokker* József, az ünnepi szónok emelkedett szólásra az éljenzések után.

Ezelőtt 66 évvel Magyarország az öröm mámorában uszott. Valóra vált a szabadság, egyenlőség, testvériség eszméje. Lelkesedés hatott át mindenkit. Ma a lelkesedés a lehangoltság érzése váltja fel. Akkor megszületett a szabadság, ma a szabadságjogokat egytől-egyig elkobozzák. Akkor a nemzetet nagy tettekre lángoló hazaszeretet buzdította. Ma önző haszonlesés vezeti a többséget. Akkor azon vetélkedtek, hogyan szervezzék minél jobban, tettekkel a hazát; ma a többség azt nézi, hogyan lehet a hazából élni.

Akkor ékszereiket, vagyonukat adták a haza oltárára, ma az államkasszából hordják szét az állam pénzét. 1848-ban igazi nép-

HOLLANDY, PAPP ÉS VELITS

Telefon 956. sz.

műbutor-, portál- és épület-asztalosok
lakberendezési vállalata
Fűzesfa-telep 7. sz. Új vashídó mellett.

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készítünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ngyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk.

Tervekkel és rajzokkal
kivánatra díjtalanul szolgálunk.

képviselő volt, ma a lopott pénzen összevásárolt többség hozza a törvényt. Akkor megszűnt a rendi kiváltság, ma nincs törvény előtti egyenlőség, csak a kis emberek közt.

A nagyoknak szabad milliót lopni. A képviselők immunitása ma azt jelenti, hogy kiderítik őket a parlamentből. A parlament szuverenitását Gerő Vilmos kardja jelképezi. Akkor megszületett a sajtószabadság, ma béklyókat raknak a „megrefolmált” sajtóra. A magyar haosereg helyén ott vannak a palatőrök.

Ezelőtt 66 évvel a magyar zászlóért, a magyar cimereért vérüket ontották. Ma azt mondja rá Magyarország miniszterelnöke:

— „Eh, azok a bizonyos angyalkák!”

Az a zászló, az a cimere pedig szentség nekünk, szent jelkép s ha másutt úgy sértené meg a cimert a miniszterelnök, nem maradhatna a helyén.

A koalíció magyarság érdekeit védő népoktatási törvényét ma nem hajtják végre a nemzetiségek kedvéért.

Az első magyar miniszteriumnak a nemzet legkiválóbbjai voltak tagjai. Ma Európa legnagyobb panamistája és tisztelt barátja a miniszterelnökök. 1848-ban Erdély unióját mondták ki, ma paktálnak a nemzetiségekkel.

Nem esoda, hogy az összehasonlításnál deprimáló hangulat fog el. És mi lehet ennek a szomorú, vigasztalan helyzetnek az oka? Nem más, mint a magyar néplelek egy részének a romlottsága. A lét, vagy nemlét kérdése ma, hogy a nemzet kivesse magából a korrupció fekélyét.

Adja a magyarok Istene, hogy javuljon meg a romlott nép erkölce, hogy úgy Magyarország megtisztulva, megújítva újabb évezredek éljen el. Így, csak úgy lehet bizni egy szebb, jobb jövőben.

Zugó és viharos eljenzés adta visszhangját a beszédnek.

Ezután Kerekes Elek a Szacsavay asztaltársaság nevében a 48-as honvédek, élükön Amigó bácsival köszönti fel. Agoston Péter a szocialisták és a szabadkőműves vezetés alatt álló Polgári Kör nevében beszélt. Mint vendéget meghallgatták, ha nem is mindenki szívesen. Dr. Pelle János a Lajos asztaltársaság üdvözlését hozza, élteti az általános titkos választójogot. Fényes

Ödön dr. a réti függetlenségi kör nevében szólalt fel, azután dr. Olasz Béla beszélt és még igen sokan kivüle.

Beszédek közben Székely Lajos vezérése alatt a Katholikus Legényegylet dalárdája és a ref. énekkar adott elő hazafias, magyar dalokat nagy tetszés mellett.

*

A jogakadémia. Nagyvárad valamennyi iskolája ünnepelt. Ez ünnepélyek körül ki-magaslott a kir. kath. jogakadémia impozáns ünnepélye.

Az akadémia disztermét már zsufolásig megtöltötte az előkelő közönség, amikor Petry Gyula olvasóköri elnök lendületes és szép szavakban megnyitotta az ünnepélyt.

A tartalmas és hazafiságtól izzó megnyitó után Fenyő István szavalta el Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet... e. költeményét. A közönség a szép szavakat lelkesen megtapsolta.

Az ünnepi beszédet Csoor Lajos mondta.

A szabadság, egyenlőség, testvériség eszméit a kereszténység hozta felszínre. Mindig ez a három szent dolog volt az ütközőpont az emberiség 2000 éves harcában. 1848. március 15-nek is ez volt az eszménye: szabadnak, egyenlőnek, testvérenek lenni s az eszme tényé lett.

Beszédét azzal fejezi be, hogy nem azt mondta volna, mint a költő a nemzetről, itt élned, halnod kell, hanem hogy itt élned és élned kell, meghalnod soha!

A nagyhatású s színes nyelven elmondott szónoklatot a közönség zajosan megtapsolta.

Majd Bölöni Bakó Zoltán az izzó lelkesedés és tüzes hazaszeretet hangján nagy hatás mellett szavalta el Petőfi hallhatatlan költeményét, a Talpra magyar-t!

Az ünnepély befejező s legkiemelkedőbb száma a Magyar dal e. Melodráma volt. A zongorakíséretet Kerner Jenő, a Szigligeti-színház országos hírű karnagya vezette. Gara Ernő meglepő drámai érzéssel szavalt. Szép volt dr. Tóth Kálmán törvényszéki jegyző tárogató szólója: Nagy Bercesényi Miklós, sirdogál magában...

Az ünnepély a Szózat s a Kossuth-nóta elénekülésével véget ért.

A váradvelencei Kath. Kör. A hazaszeretet kultuszának áldozott és méltó részt vett március idusán az ünnepelésből a váradvelencei keresztény polgárság, mely vasárnap délután 4 órakor a kath. iskola helyiségében gyűlt egybe. A lelkes ünnepélyt a Kör dalárdája nyitotta meg a Himnus elénekülésével.

Az ünnepi beszédet Székely Gyula tanító tartotta, aki széles alapon, tartalmas beszédben ismertette a márciusi korszakos eseményeket. A szívhez szóló, szép szónoklat zajos tapsokra ragadta a közönséget. Utána Szabó Imre az ő kitűnő, hatalmas organumával szavalta Petőfi Talpra Magyarját, mely szintén zajos tetszést aratott. Ezután a Kör jeles zenekara Kasza Jenő vezetésével két kurucnótát és a Tavasz elmúlt című dalt játszotta el precízül, közvetlen nagy hatással. A szépen sikerült és látogatott ünnepélyt a Lobermayer Gyula által dirigált egyleti dalárda zárta be a Szózat elénekülésével.

Március 15-ét még a velencei Petőfi-asztaltársaság is megülte, mely a nagy nap alkalmából kolozsvári-utcai helyiségében társas vacsorát rendezett.

*

A Kath. Legényegylet vasárnap d. u. saját helyiségében áldozott a márciusi események emlékének.

A zenekar kurucnótákkal vezette be a mindvégig élvezetes műsort, mely után Barza Antal szavalta el nagy hatással és lendülettel a „Talpra magyar-t”.

Ünnepi szónok dr. Popity János ügyvéd volt, ki tőle megszokott hévvel, pompás organummal esztelte a nagy nap jelentőségét.

Karkusz József tanító Ábrányi Emil „Mi a haza” című melodramáját adta elő igaz érzéssel, Kreml Ferenc zenetanár zongora kísérete mellett. A karbetéteket a Kath. Legényegylet dalárdája énekelte.

Galló Lajos első dékán ügyes szavallata után a dalárda „Kossuth sirja” e. Himnust énekelte. Végül a Hymnust énekelte az énekkar, melyet a nagytermet zsufolásig megtöltő közönség vele együtt énekelte. Az ün-

AZ ÖSEMBER.

Irtá és a Kath. Kör 1414. márc. 10-iki bőjti estjén fölolvasta NÉMETHY GYULA dr.

Idestova 14 esztendeje, hogy az utolsó párizsi világkiállítás csudáit bámulhattuk. A Trocadéro palota kertjében Indes Néerlandaises felirással pompázott egy keleti mesébe illő épületesoport, mely Hollandia hátsóindiai gyarmatairól adott színgazdag képeket. Egyik termében barnára mázolt gipsz-szobor meredt élénk, bestiális arcú félemler képe, térdig érő karokkal, majomias, kézfejformájú lábfejekkel. Az annak idejében oly hírhedt „jávai majomember” Pithecanthropos erectus rekonstrukciója lett volna ez. Nem első, nem is utolsó kísérlete a művészetnek, hogy a fantázia erejével élénk varázsolja az ősemler képét. 1894-ben Gabriel Max, aki átszellemlült arcú vértanukat is szokott festeni, a darvinizmus németországi vándorügynökének, Haeckel Ernőnek 60-ik születésnapjára a „beszédnélküli majomember”, Pithecanthropos alalus képével kedveskedett. És, hogy a legutolsó példát említsem, csak nem rég jelent meg a francia Illustration hasábjain egész Walhallája, szoboresarnoka állatias őseinknek; de, amíg a magas színvonalu francia lap cikkezője hozzáteszi, hogy ez csak sejtelemszerű és merész rekonstrukció: később az „Erdekes Ujság”-ban megjelent képek szövegében ezek már mint tudományosan megállapított igazságok feltüntetési szerepelnek.

Ne vegyük nagyon rossz neven művészeknek fantáziájuk csapongásait. A jó öreg Horatius megírta már:

Pictoribus atque poetis quidlibet audendi semper fuit aequa potestas. Költőknek művészeknek minden szabad.

Egészen más elbírálás alá esik, midőn természettudós, antropológus, vagy paleontológus képzelettel magát költőnek s a tények, az adatok követé messze túllépve, képzelettel pótolja azt, amit az érzékelhető tapasztalatok nem nyújtanak. Pedig az ősemler testi mibenlétének kérdésében vagy 60 esztendeje nagyon sok természettudós, élén Haeckel Ernővel, ezt műveli. Az 1856-ban Düsseldorf mellett talált neandervölgyi koponyától kezdve, az 1912-ben Angliában Piltown mellett talált koponyatöredékekig minden leletről kitrombitálták, hogy ez a hön óhajtott átmeneti alakok egyike, a majom-ember, de idő multával mindegyikről kiderült, hogy vagy valóságos majom esontmaradványa, mint a jávai lelet, vagy valóságos emberé, ki semmivel sem állott közelebb az állathoz, mint a jelenleg élő alsóbbrendű emberfajták egyedei. Hogy csak a legutolsó példát említsük: Smith Woodward, a londoni földtani muzeum őre, a piltowni koponya töredékeiből azt következtette, hogy az a legbestiálisabb emberé volt s hogy minden kétségen felül bizonyítja az embernek rokonságát az emberszabásu majomokkal. Ezzel ellentétben Arthur Keith a Royal College of Surgeons (a királyi sebészeti kollégium) muzeumának

őre Smith 1070 köbcentimétere helyett 1500-ra becsüli a koponya köb-tartalmát s a koponyát magasabbrendű emberi koponyának minősíti. Az 1913 augusztusi nürnbergi antropológiai kongresszus tudósai határozottan Smith ellen nyilatkoztak, sőt voltak olyanok is közöttük, akik a koponyát recens, azaz geológiai jelenkori koponyának nyilvánították.

Valóban, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, az ember testi eredetének kérdése paleontológiai, azaz őslénytani szempontból jelenleg úgy áll, hogy míg a mi természettudósunk nagyrésze, Méhely Gorka, Lenhossek hanyat-homlok követi Haeckelt; míg nálunk a rég túlhaladott Darwint, a rossz regényírókkal versenyző Haeckelt és Bölschét fordítják; Németországban elsőrangú tekintélyek, a müncheni Ranke, a berlini Branca határozottan hirdetik, hogy a paleontológia semmiféle átmeneti alakot ember és állat között nem ismer. Az ember hirtelen, közvetlenül lép föl a geológiai diluviumban, azaz negyedkorban, a nélkül, hogy harmadkori őst ismernők. A diluviális ember pedig úgy lép föl mint valóságos Homo sapiens — eszes ember. Branca ugyan azt mondja „Der Stand Kenntnisse skenutnisse vom fossilen Menschen” című könyvében, hogy ő, mint zoológiai, állattani gondolkodásu ember nem tudja másképp elképzelni az ember eredetét, mint az alsóbbrendű alakokból végbement leszármazás által: de annál fontosabb és nagyobb jelentőségű az a megállapítása, hogy az ember úgy jelenik meg a negyed-

nepély végén gyűjtés volt a debreceni vértanúk szobrára.

A prem. főgimnázium is nagy lelkesedéssel ünnepelte a szabadság nagy napját. Az elnöki megnyitó után Székely László VI. o. tanuló szavalt a nagy tetszés mellett Abrányi Emil Március 15. című versét. Az ünnepi felolvasást Barry VII. o. t. tartotta. A tüzes hazaszeretttől izzó felolvasás után Bacsinszky VII. o. t. szavalt a lendületesen a Talpra magyart. Külön meg kell dicsérnünk a főgimnázium kiváló ének-karát, mely több énekszámot adott elő a nagyszámu közönség zajos tetszése mellett.

A felsőkereskedelmi iskola s a főreáliskola is a márciusi napok emlékére jól sikerült ünnepélyt rendezett.

A kath. tanítóképző intézet, a polgári fiúiskola, A Petőfi Sándor asztaltársaság, az Immaculata intézet, az olaszii és újvárosi községi polgári leányiskola, az újvárosi róm. kath. fiúiskola, stb. valamennyien fényes és jól sikerült ünnepélyeket rendeztek.

Az Immaculata zárdában és az Orsolya szüzek tanítónőképzőben szintén meleg lelkesedéssel ünnepelték március idusát.

A ref. tanítónőképzőintézet az idén is gyönyörű ünnepélyel adózott március idusa emlékének. Oriási és előkelő, díszes közönség töltötte meg a dísztermet s a szép műsor meg is érevelte azt a viharos, zugó tetszést, amely minden egyes számot követett. Bevezetésül Kovács Juliska és Vajda Irénke magyar dalokat adott elő zongorán sok érésszel és tökéletes technikával. Baresay Amália Cinka Panna e. melodramát adta elő nagy hatás mellett. Zongorán Vajda Irénke, hegedűn Tatay Emma kísérte igen szépen. Kovan Jolán IV. évi növendék tartotta az emlékbeszédet; a gyönyörű gondolatokban gazdag, tartalmas és szép beszéd mély hatást keltett. Igazi művészettel szavalt Peiser Stefi Abrányi Emil: Erős hit e. költeményét.

A program legszebb száma most következett. Szepessy Örközd című daljátékainak előadása. Szétrebben a függöny és fel-

hangzik egy sereg gyönyörű, színes, virágkar, finom, precíz, művészi éneke. A magán-szerepekben nagyon jók és szépek voltak Nagy Ilonka, az Örökzöld személyesítője, Baresay Amália mint rózsza, Vajda Irénke mint kikirics és Sulyok Ienka, aki igazán bájos és szép mosolygó tavaszi gyöngyvirág volt, kellemes szép szoprán hangja, a többi szereplőkkel együtt lelkes éljenzést vivott ki. A művészi zongorakíséretet Kovács Juliska szolgáltatta. Az ünnepélyt Kovács Juliska és Vajda Irénke művészi zongorajátéka, a Kosuth-induló zárta le.

A „Petőfi asztaltársaság márciusi ünnepélye. A Petőfi Sándor asztaltársaság is hazafias kegyelettel áldozott a márciusi dicső napok emlékének a Kolozsvári-utcai Rölich Béla vendéglőjében levő helyiségében.

Az ünnepélyes estét, melyen a tagok igen szép számmal voltak együtt családtagjaikkal Eisele Sándor elnök nyitotta meg lelkes szép beszéd kíséretében, majd Fekete Mátyás főjegyző méltatta 1848. március 15-ét. Krovássó Irénke, Horváth Elemér és Tarsoly Ferenc egy-egy szép szavallattal járultak az ünnepi est sikeréhez. Végül Kátana Mihály Szabadságunk napja című költeményét adta elő.

Az estélyen a velencei dalkör egypár hazafias dalt adott elő. Több lelkes pohárköszöntő elhangzása után, a hazafias szép ünnepélynek csak a késő éjjel vetett véget.

Március 15 a fővárosban.

A főiskolai ifjuság a Vigadóban matinéval kezdte meg az ünneplést, melyen megjelent az egyetem rektora s az egyetemi tanács is. Az ünnepi beszédet dr. Wolkenberg Alajos az egyházszoneklattan egyetemi tanára tartotta. Délután a középponti egyetemen volt az ünnepély lolytatása, hol Jantotis Tibor dr. a Szent Imre-kör elnöke mondott hatalmas beszédet. Innen a muzeumhoz és a Petőfi-szoborhoz vonult a menet.

A keresztényszocialista párt délelőtt megkoszorúzza a Petőfi-szobrot.

A szociáldemokrata-párt délutánra rendezte ki a munkásokat a Petőfi-szoborhoz, hol Klárik Ferenc volt az ünnepi szónokuk. Az ünnepély után távozó szocialisták egy-

esapata összetalálkozott a Petőfi-szoborhoz vonuló egyetemi hallgatókkal, s azzal összekülömbözött, úgy hogy a kavardásnak csak a rendőrség közbelépése vetett véget.

A munkások ezután két helyen is nagyarányu tüntetést rendeztek. Kisebb csoportokra oszolva a Városház-utcaiba vonultak s több ház ablakát beveték. Beverték még a vármegyeház összes ablakait és a középponti városháznak. Gerlóczy-utcai részén betörték a kirakatokat és az összes ablakokat. Az István-ut táján is összeverődött egy munkásapat és kirakatokat zuzott be. A tüntetőket rendőrök kergették szét, néhányat elfogtak, s zsebükben köveket és revolvert találtak.

Groszország fegyverkezése.

Berlinből írják: Arról a titkos tanácskozásról, amely szombaton este folyt le, a Tageblatt pétervári tudósítója ezt táviratozza: Goremikin miniszterelnökkel az élén a kabinet tagjai, Szasonov külügyminiszter, Suhomlinov hadügyminiszter, Grigorovics tengerészeti miniszter és Bark pénzügyminiszter vettek részt a konferencián, amelyre a munkások pártjának vezetőin kívül minden politikai párt vezetőtagjait meghívták.

A berlini lap tudósítójának hiteles forrásból sikerült megállapítani, hogy a titkos tanácskozáson szó volt újabb aranytartáknak felhalmozásáról, a hadikinesről és a flottaépítésről.

Jassyból táviratozzák: Azok az utasok, akik Besszarábiából Jassyba érkeztek, beszélik, hogy a Pruth folyó mentén, Besszarabia határvidékén mindenütt nagy katonai előkészületeket lehet észrevenni. Az orosz-román határon, valamint északra a bukovinai határ mellett a kozák határőrségek nagy erősítéseket kaptak és erős távirati és telefonösszeköttetéseket létesítettek az egész határvonalon.

korban, mint Homo novus, új ember, mint ősök nélküli párvenü. Ugyanezt hirdeti Birkner egyetemi tanár „Der Mensch aller Zeiten“ csak az imént megjelent monumentális könyvében. „Mensch und Tier besitzen eine Reihe von gewissen Eigentümlichkeiten, die sich aus verschiedenen Ursachen erklären lassen; es bestehen aber auch wesentliche Unterschiede hängen mit der durch die menschliche Vernunft bedingten gewaltigen Hirnentwicklung zusammen.“ „Embernek állatnak vannak bizonyos (közös) tulajdonságai, melyek különböző okokból magyarázhatók meg, de vannak lényeges különbségek is. legfontosabb különbségek a hatalmas agyfejlődéssel állanak összeköttetésben, mely viszont az emberi értelemmel van kapcsolatban.“

A negyedkori koponyák tisztességes köbirtalma, mely gyakran túlhaladja a jelenlegi koponyák köbirtalmának átlagát, arra enged következtetnünk, hogy a legrégebb ismert ember a negyedkori ember lelki tekintetben is tökéletes ember volt; de a negyedkori ember lelki mibenlétére mégis sokkal jobban rávilágít az archeológus az ősrégészeti szövevények. Nos tehát: az ősrégészeti nemcsak arról tanuskodik, hogy a negyedkori ember találta föl a tűz használatát és gerjesztési módját, ami a Prometheus-i gyönyörű mondára igazán méltó korszakalkotó fölfedezés volt: de arról is, hogy az ősember alkotta meg legtöbb ma is használatban lévő mindennapi szerszámunk-

nak típusát, úgy, hogy azon lényeges változtatást tenni évezredek multán sem látszik szükségessé. A kés, a véső, a csákány, a vakaró, a furó, a fűrész, az ár a tű, horgony, szigony, nyíl, lándzsa, kard mind a negyedkori ember találmánya. Amde az ősember és az állat közé nemcsak a tűz és szerszám használata von át von hágható válaszfalat, hanem egyuttal a negyedkori ember magasabb lelki igényeiről, törekvéseiről tanuskodó művészete. Es itt elérkezünk a régebbi kőkornak archeológiájának egyik legbámulatosabb, s legvonzóbb fejezetéhez.

Lartet és Christy irányították először a tudós világ figyelmét a régebbi kőkornak műsziétére, 1864-ben. A talált faragványok, vésések tökéletessége eleinte gyanút keltett, melyet néhány hamisítás csak erősbbített, de a leletek nagy száma s a gondosabb összehasonlítás csakhamar eloszlatott minden kétséget; ma pedig már hatalmas anyag gyűlt össze s a leletek száma nap-nap után gyarapodik. Hogy rövid átnézetet nyújtsak: a régebbi kőkorszak első szakaszából, a Chellé-Mousterien-ből leleteink nincsenek; annál számosabbak a második korszak, a Solutréen leletei. „A diluviális korszak plasztikus faragásai között, írja Ranke, főképp egy igen díszes, rémszarvascsontból faragott törnyél emlitendő. Ugyesen illesztette a művész a korlátolt tér keretébe a fiatal rémszarvas alakját. Stilizáltan, de azért elevenen hajtja hátra a szarvas agancsát a nyakára. Első

lábát szügye alá huzza, hátsó lábai a pengé felé ki vannak nyújtva.“ Valósággal megdöbbenően művészi és tökéletes egy alig deciméternyi hosszúságu szobortörödé, esontból faragott löfej. Egyenesen Phidias löfejeit juttatja eszünkbe a Parthenon halhatatlan szépségü képszalagán, frizén. „Oriási az ugrás, írja Hernes, a legfinomabban esiszolt kő- vagy esontszerszámtól az ember vagy állat meglepő hasonlósággal készült korrajzáig, a leggondosabban pattintgatott kovakó lándzsacsüestől egy faragott esontalakig. Ezek a műtárgyak kétszer durvábban faragva is bámulatba ejtenének. Pedig hát az anyag alkalmatlan volta, a kivétel zseniális hevenyészettsége mellett is élettéljes, hü és igaz ábrázolatok ezek. Minő törekvés a szemlélt, látott dolgok visszaadására, másolására, milyen elementáris, rendkívüli tehetség, a természet milyen éles megfigyelése nyilvánul meg e pompásan sikerült kísérletekben, melyek kiváló művészeink hirtelen odavetett vázlataihoz hasonlitanak.“ A régebbi kőkorszak második vagyis Solutréen szakában ember, főleg nőszobrocskákat is faragtak, de már sokkal kevesebb sikerrel, mint az állatokat. Az előbbie közé tartozik a brassempouy-i Venus elefántesont, a menton-i Barma grande barlang steatit, végre a willendorfi, ausztriai homokkőszobrocska. Nagy számban szerepelnek végre a Solutréen korszakban a kontúr-rajzok esonton, mészkőlapokon, barlangfalakon, többnyire állatábrázolatok.

(Vége következik.)

Előkészületek a városi tisztújításra

A tisztviselők a főispán előtt.

Már csak rövid idő választ el bennünket a nagy naptól, mikor a város törvényhatósága megtartja az általános tisztújítást.

Nagy előkészületekre, erős korteskedésre és elszánt küzdelemre volt kilátás, mert ha a polgármester helyettesi és a javadalmi tanácsnoki állásokat is betölthetnék most, nagy változások lennének, mozgásba jönne a tisztikar nagy része, hogy a fokozatosan megüresedő állások betöltésénél igényeit érvényesítse.

Mivel azonban ennek a két fontos új állásnak betöltése a jövő kérdése, most kevés változás lesz a tisztikarban.

A főispánnál.

Feltűnt a városházán tegnap, hétfőn reggel, hogy a tisztviselők egy része parádésan, feketébe ment öltözve a hivatalába. Csakhamar kitudt, hogy miért ez a készülődés.

A választás alá kerülő tisztviselők egymásután jelentkeztek Hlatky Endre főispánnál, hogy szóval bejelentsék, miszerint továbbra is reflektálnak az eddigi állásukra és résztvesznek a pályázatban.

Legelőször Rimler Károly polgármester jelent meg a főispán előtt s utána a többi tisztviselők.

A jelentkezés gyorsan ment, annál is inkább, mert dr. Sass Elemér főispáni titkár már előre elrendezte a dolgot s a szükséges íveket előkészítette.

Eddig csak egy külső ember pályázó van: dr. Tóth Ferenc ügyvéd, tb. ügyész, aki a tisztviselési állásra pályázik.

Hír szerint ugyancsak a tisztviselési állásra pályáznak még dr. Zilahy Gusztáv és dr. Némethy Ferenc ügyvédek.

Egy új állás is betöltésre kerül: a most felállítandó pénztári segéd-tisztviselési állás, amelyre lesz pályázó elég. Eddig Losonezy Gábor, Alpár Ferenc és Andriská József neve van forgalomban ez új állásra, az eddigiek szerint valószínűleg Losonezy Gábor lesz a győztes, aki jelenleg a számvévisésnél van alkalmazásban.

A főpénztári ellenőri állásra előreláthatólag szintén három pályázó lesz és pedig Altnóder Vince, Erdélyi Bernát és Klemens Péter. Legkomolyabb pályázó Altnóder Vince jelenleg I. oszt. számtiszt, aki hosszú szolgálattal, buzgó működésével derekasan rászolgált erre az előléptetésre.

Érdekes, hogy a főpénztári ellenőri állás betöltése után egy állás megüresedik, amelyet azonban most nem lehet betölteni, mert a pályázati hirdetmény nem intézkedik arról, hogy a választások folytán megüresedő állások is ezuttal töltenek be.

Különbö az árvaszéki ülnöki állásoknál is kilátás van szavazásra. Ugyanis Nemes Gábor törvényszéki jegyző tisztelgett a polgármesternél, azzal, hogy pályázni szándékozik az árvaszéki ülnöki állásra. Ha Nemes Gábor beadja pályázatát a főispánhoz, az esetben a tiszteletbeli árvaszéki ülnökök: Vincze Béla és Vay Zoltán is pályáznak, akik különben nem szándékoztak pályázni.

Hire ment annak is, hogy a csanádmegyei Nagylak község jegyzője is résztvesz a választási harcban s egyik aljegyzői állásra

pályázik, de ez a pályázat előreláthatólag sikertelen lesz, mivel a jelenlegi aljegyzők mind pályáznak.

Ezeket már most meg lehet állapítani, de a következő napok mutatják meg, hogy minő eshetőségek állhatnak be a különben esendősnek mutakozó restaurációnál.

SZTRÁJKBA KÉSZÜL a tarjáni iskolaszék.

Differenciák a tanítónő miatt.

Nem engedik iskolába a gyermekeket.

Tipikus falusi eset az, mely már hetekkel ezelőtt kezdődött a közeli Köröstarján községében és most ért a legkritikusabb stádiumba.

Mint annak idején megírtuk a körorvos és tanítónő minden bejelentés nélkül eltávoztak a községből. Az orvos beteget kezelő nélkül, a tanítónő tanítványai tanítónő nélkül maradtak. Az eset felfedezése után nyomban összeült az iskolaszék és szigorú bírálat tárgyává tette a történeteket. A kétős távozásban szoros összefüggést láttak és úgy találták, hogy a történetek után a tanítónő nem foglalhatja el helyét az iskolában. Az iskolás lányok tanításáról pedig úgy gondoskodtak, hogy a fiukat és lányokat egy terembe összpontosították és ideiglenesen a tanítóra bízta a tanítást.

A községi képviselőtestület tagjai sem nézték jó szemmel a dolgot és bizalmasan felkérték a körorvost, hogy költözzék el a községből, amit az meg is tett.

Azóta változatlanul teltek a napok. Pénteken azonban egyszerre megjelent a községben a tanítónő és mintha mi sem történt volna, egyszerűen megkezdte a tanítást. A szülők csak délelőtt értesültek a tanítónő megérkezésétől; amikor a gyermekek hazatértek az iskolából. Nagy felzúdulással fogadták a hírt és élénken tárgyalták a tanítónő visszatértét.

Az iskolaszék elnökét valósággal ostrom alá vették, hogy nyomban hívja össze az iskolaszéki ülést és ott hozzanak határozatot. Az iskolaszéki elnök teljesítette is a kérelmet. Forró szenvedélyes ülés volt ez. Az iskolaszék tagjai kivétel nélkül abban állapodtak meg, hogy a visszatért tanítónő működését nem fogadják el.

Egyben kérték az iskolaszéki elnököt, hogy az illetékes felettes hatóságnál tegyen lépéseket a tanítónő kicserélése iránt. Addig is, míg kívánságukat nem teljesítik, kimondták, hogy a leánygyermekeket nem engedik az iskolába.

Az iskolaszék különben igen erőlyes magatartásra határozta el magát. Kabinetkérdést csinált a dologból és úgy döntött, hogy ha a felettes hatóság nem teljesíti kívánságukat, egyetemlegesen mondanak le az iskolaszéki tagságról.

Mint tudósítónk jelenti, a községben küldöttséget szerveznek és felkeresik az összes felettes fórumokat, hogy a tanítónőt vagy helyezték el a községből, vagy pedig tiltsák el a tanítástól.

A történeteket különben nagy izgalommal tárgyalják az egész községben és nagy érdeklődéssel várják, hogy miként fog dönteni a felettes hatóság.

A hazai ipar védelme.

A miniszter leirata.

A nagyvárosi városi villamosmű fejlesztésére a város törvényhatósági bizottsága 600,000 koronát szavazott meg. A nagyszabású munkálatok, gépek stb. építésére és szállítására elkészítette a város a kiírási műveletet s a határozattal együtt felküldötte jóváhagyás végett a kereskedelmi miniszterhez.

A miniszter azonban nem hagyta jóvá a közléteendő árlejtési hirdetményt, mert nem látja kellőleg megvédve abban a hazai ipart s a külföldről beszerzendő dolgokra nézve nincs betartva a közszállítási szabályzat.

A miniszter leirata a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága 1913. évi július hó 10-én tartott közgyűlésében 254 kgy. szám alatt hozott határozatában kimondotta, hogy a városi villamosmű kibővítéséhez szükséges és a határozatban részletesen felsorolt berendezések beszerzését elrendeli, ezen munkálatok költségeit 529428 korona 58 fillérben állapítja meg s ennek fedezetül 630000 korona hitelt engedélyez.

A város határozatának a szóban levő munkálatok kiírási műveletét elfogadó részére a kereskedelemügyi miniszter ural egyetértőleg az alábbi észrevételeim merültek föl:

Az Árlejtési hirdetményben 5 százalékos bántópenz letételel írja elő, — e kikötés a Közszállítási Szabályrendelet 16. §. 6. pontjának megfelelően kiegészítendő olyképpen, hogy az ajánlati összeg 250000 koronájáig 5 százalékos, a 250000 koronán felüli összeg után 2 százalékos bántópenz letételel írassék elő.

Az Árlejtési hirdetmény 10. bekezdésében felsorolt kötelező mellékletek közé felveendő a szerződéstervezet is, annál is inkább, mert a szállítandó berendezések hazai származása csak a szerződéstervezetben van kikötve, illetőleg előírva. Eltekintve attól, hogy a hazai származásra vonatkozó, a szerződési tervezetekben foglalt határozmányok hiányosak a Közszállítási Szabályrendelet 17. §-ának parancsoló rendelkezése következtében ezek a Pályázati feltételekbe is beveendőek.

A szerződési tervezetekbe fölveendő idevágó határozmányokat azért nem tartom megfelelőeknek, mert nem eléggé szabatosak, hiányzik a megfelelő ellenőrzés és kötbér kikötése és különösen, mert följogosítják a vállalkozót, hogy azon cikkeket amelyek beföldön egyáltalán nem, vagy kellő időben be nem szereshetők engedélyem nélkül külföldről szerezhesse be. A hiányzó és részben szabályellenes kikötéseket nem pótolhatja a közszállítási szabályrendelet 42 §-ára való hivatkozás. A szerződéstervezetnek ezek a pontjai a Közszállítási Szabályrendelet 17. §. a) és b) pontjaiban foglalt részletes és szabatos kikötésekkel helyettesítendőek.

A belügyminiszter helyett

dr. Némethy,
államtitkár.

„The Roosevelt Shoe“
amerikai cipők
12.50 és 16.50 kizárólag

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

„NEMZETISÉGI ÖNÉRZET” a magyarcsékei hazafias ünnepélyen

*

A 48-i szabadságharc meleg szellője minden március 15.-én megcsapja a magyar ember lelkét. A nagyvárosokban ép úgy, mint a legkisebb faluban ünnepelnek ezen a napon, mert minden ember érzi, hogy ez a nap ünnepnap, mert hiszeu ekkor született meg a magyar szabadság.

Magyarcsékén hetekkel ezelőtt megkezdtek a hazafias ünnepély előkészületeit. Összeállították a programot, kiosztották a szerepeket, hogy ki mit fog szavalni és ki mit játszik a tervbe vett „Hazaáruló” című egyfelvonásosban. A kis szindarab egyik szerepét egy *Kriszte* Vazul nevű kereskedősegre osztották, aki kapva kapott a szerepen és pontosan el is járt a próbákra.

Valakinek azonban fájhatott, hogy a

gör. keleti Kriszte a magyarok szabadságharc ünnepélyen szerepeljen, mert addig beszélt a kereskedősege fejébe, míg az 14-én a főpróbán a következő kijelentéssel adta vissza a szerepét a rendezőnek, *Komoróczy* Zoltán tanítónak:

— *Nemzeti önérzetemben sértve* érzem magam és így magyar hazafias ünnepélyen nem veszek részt.

Hogy kísértette meg *Kriszte* Vazul kereskedősege „nemzeti önérzetét” senkisé tudja Magyarcsékén.

Kriszte nem is szerepelt és a magyarcsékei polgárság mégis gyönyörűen sikerült, lelkes hangulatu ünnepély keretében rótt a 48. márciusi hősök iránti háláját. Jelentkezett ugyanis egy pénzügyőri fővigyázó, aki dacára annak, hogy szintén román nemzetiségű készörömmel vállalta a szerepet. El is játszotta, lelkesen kifingástanul. Az ő „nemzetiségi önérzete” nem háborodott fel!

Szlávy Józsefné még mindig bujkál.

Nem lehet végrehajtani az árvaszék intézkedéseit. Szenzációs járásbirósági ítélet

Annak idején a Tiszántul részletesen ismertette azt a szenzációs gyermektartási pört, mely *Szlávy József* nagybirtokos és felesége *Hortoványi* Blanka között folyik. Ez a hatalmas családi ügy egyszerre a hatóságok egész sorozatát foglalkoztatja, sőt munkát ad a külföldi rendőrhatalóságoknak is. Tegnap a vidéki járásbiróságnál folyó gyermek és nő-tartási perben történt nevezetes döntés. A maga nemében igen érdekes ügyről az alábbiakban számolunk be.

El veszik az anyától a gyermekeket.

Szlávy József még 1909-ben válópert indított felesége ellen. Ugyanekkor azonban a válóperre való tekintet nélkül dr. *Rónay* budapesti királyi közjegyző előtt okiratot állított ki, a melyben arra kötelezte magát, hogy feleségének havi 400 korona nő-tartási és 300 korona gyermektartási díjat fizet. Ezt a közjegyzői okiratot azonban később 1913-ban visszaakarta vonni és kijelentette, hogy nem hajlandó fizetni a fenti díjakat. Emez elhatározásra Biharvármegye árvaszékének egy határozata indította a földbirtokost. Az árvaszék ugyanis hosszú tárgyalás után elrendelte, hogy *Szlávy Józsefnétől* el kell venni mind a három gyermeket és az apának kell átadni. *Szlávy* né mikor tudomást szerzett az árvaszékhatározatáról, még mielőtt azt végrehajthatták volna, mind a három gyermekkel megszökött.

Izgalmas hajszá

fejlődött ki erre *Szlávy* né és *Szlávy József* ügyvédje dr. *Davidovics* Sándor között. *Davidovics* ugyanis valóságos Nick Carteri ügyességgel vette üldözőbe az asszonyt. Mikor azonban már elfoghatta volna, az asszony olyan területen volt, ahol előbb kiadatási eljárást kellett volna indítani. Mikor ez is meg volt, az asszonynak már üthették a nyomát. *Szlávy* né természetesen a férje pénzéből szökhett tovább és rejtőzhetett úgy el, hogy ma sem tudják hollétét. *Szlávy*, hogy lehetetlenné tegye az asszony további menekülését a nagyváradi járásbiróságnál eljárást indított a közjegyzői okirat megsemmisítése iránt. Ehhez különben amúgy is joga volt,

mert a részére kiadni rendelt gyermekeket ő akarta gondozni. A női tartásdíj fizetése alól pedig azon az alapon kérte magát felmenteni, mert állítása szerint, neje nem méltó arra.

Körözik Szlávynét.

A nagyváradvárosi járásbiróság kitzúta a dologban a tárgyalást, azonban *Szlávy* nének nem tudta kézbesíteni az idézést, mire ügygondnokot rendeltek ki részére és hírlap útján idézték meg a földbirtokosnét. Ezen az alapon jelentkezett *Szlávy* né helyett az ügyvédje. Hosszas és szenvedélyes tárgyalás indult meg ezután. *Szlávy* ügyvédje becsatolta a válóperben kihallgatott tanuk vallomásait, melyek igen kompromittálóak voltak *Szlávy* nére. *Szlávy* né viszont azt bizonyította egy sereg tanuval, hogy *Szlávy* tanui valótlanosságokat adtak elő.

Hónapokig tartott ez így, míg végre tegnap tárgyalásra kerülhetett a dolog. Tegnap délelőtt *Stachó* Károly kir. járásbíró tárgyalta a szenzációs ügyet, melyben csak a késő délutáni órákban hozhatott ítéletet.

Felmentették Szlávyné a tartásdíj fizetése alól.

A járásbiróság a közjegyzői okiratot halyon kívül helyezte és *Szlávy Józsefet* 1913. július 3-tól kezdődőleg felmentette az évi 8400 korona apanage fizetése alól. Egyben elrendelte a bíróság, hogy a *Szlávy* által eddig bírói letétbe helyezett összegek részére visszautaltassanak. Az ítélet terjedelmes indokolásának rövid lényege az, hogy habár *Szlávy* által gavallérosan önként kiállított okiratban az is benne van, hogy a tartásdíjat a válóper befejezéséig mindenképen fizetni köteles, — a bíróság az erkölcsi feltevételek fennforgását is köteles mérlegelni, a tanuk vallomása szerint pedig *Szlávy* né magaviselete nem volt olyan, hogy tartásdíjra méltó lenne. De meg az is a *Szlávy* né terhére irandó, hogy a gyermekeivel állandóan külföldön bujkál csak azért, hogy meggyűlötsa az árvaszéki határozat végrehajtását s ezzel nemesak kijátsza a törvény intézkedéseit, de a gyermekek nevelését sem látthatja el.

A minden tekintetben érdekes ítélet ellen *Szlávy* né ügyvédje felebbezést jelentett be; dr. *Davidovics* Sándor, *Szlávy* ügyvédje természetesen tudomásul vette az ítéletet.

A két házaspár közti harc ezzel egyelőre egyfajta lényeges ponton s nagyrészt *Davidovics* Sándor lelkiismeretes és buzgó fáradozása folytán, melylyel minden bizonyítékot felkutatott, a férj javára dőlt el.

Jogászörökben nagy elismeréssel honorálják azt az emelkedett felfogást, mely a *Stachó* Károly által meghozott ítéletben a morális szempontok — konzekvenciáit vonja le a jogász szigorú következményével.

Becsületsértési per egy festett kecske miatt.

Csendélet Belényesben.

*

És még mondja valaki, hogy falun nincs humor. Kevés híján baltával végződött az ügy az igaz, de azért pompásan sikerült eset az, melyen mulat az egész *Belényes* községe. A dolog a következőképen történt.

Grünwald Jenő belényesi szabómester új cégtábla készítésével bizta meg *Mandel* Jakab odaváló cégtábla festőt. *Mandel* pár nap múlva jelentette, hogy kész a tábla. Pompás, modern betűkkel volt kifestve:

GRÜNWARD JENŐ
férfiszabó

— Nagyszerű! Mondta a szabó. Csakhogy még szebb és feltűnőbb legyen, hát fessen a cégtábla két végére két férfit is. Az egyik nyári ruhában a másik téliben legyen.

Mandel pompásan oldotta meg a feladatot. A cégtábla egy végén zord téli kép díszelgett egy prémes meleg téli kabátba öltözött úrral. A másik kép üde zöld park volt, előtérben egy elegáns nyári ruhás férfival. A háttérben pedig egy éhes kecske legelte a park zöld fűvét.

Mikor a díszes cégtábla elkészült, hazaszállította és ott az inas segítségével nyomban ki is függesztette a kapu fölé. Mikor kész volt a munkával, jelentette a gazdának. *Grünwald* elégedetten dörzsölte a markát az új tábla láttára.

— Nagyszerű! Nagyszerű! Ezt jól megcsinálta! Már fizetni is akarta a tábla árát. A kapu előtt sokan nézték a szép új táblát, mikor a szomszédos fűszeres egyszerre falrengető hahotába tört ki.

— Hát az a kecske mit keres ott? kérdezte kacagva.

Grünwald előbb azt hitte, hogy neki szól a megszólítás, dühösen fordult meg, hogy kérdőre vonja a fűszerest. Ekkor azonban már kacagott mindenki. Felfedezték ugyanis a kecskét, ami tudvalevőleg a szabók gunyképe. Elképzelhető az a felháborodás, ami ekkor kitört *Grünwald* ből. Előbb agyon akarta ütni a cégfestőt, de nem volt ütőszerszám nála. Bőszülten rontott be, előkeresett egy baltát és azzal tért vissza. Ekkorra azonban *Mandel* a bűvész gyorsaságával le szedte a táblát és megfutott vele. Mindez természetesen nem történt meg szónélkül és csak úgy zuhogott a sok sértő kifejezés a cégfestő fejére.

A megsértett cégfestő természetesen becsületsértés címén feljelentést tett a szabó ellen, mert ő a legjobb szándékkal festette a cégtáblára a jámbor szakállas állatot.

Uri fehérnemű, «FOWNES»
keztű, «Habig» kalap, ere-
deti ANGOL CIPO

egyedüli raktár
Róth M. Utódánál.

..HIREK..

Tájékoztató.

Március 18. 19. 20. 21. Dr Bangha Béla konferencia beszédei az olasz plébánia templomban d. u. 3 órákor nők számára, este fél 7-kor férfiak számára.

Március 22-én d. e. 7 órákor dr Bangha Béla utolsó konferencia beszéde és közös áldozás az olasz plébánia templomban.

Március 22-én d. u. 5 órákor: Katholikus Kör sajtótűnépélye dr Bangha Bélával.

Március 22. d. u. 5 órákor: Váradvelencei Kath. Kör bőjti estélye.

Március 27. d. u. fél 6-kor: Kath. Kör bőjti estélye.

Március 29. d. u. 5-kor: Váradvelencei Kath. Kör bőjti estélye.

P. Bangha Béla konferenciái.

Bangha Béla Jézustársasági atya ma kezdi meg konferencia-beszédeit a várad-olaszi templomban és pedig délután 3 órákor csakis nők részére. Ennek az előadásnak tárgya lesz: *A modern nő és keresztény nő.*

Este félhétkor az intelligens férfiak részére tart konferencia-beszédet, melynek tárgya lesz: *Uj eszmék és ősi hit.*

P. Bangha Béla egyike a magyar katolikus egyház legnagyobb szónokainak, aki mint apologeta is elsőrendű. A vallási reneszánsznak, a vallási megújulásnak Magyarországon egyik vezére, úgy, hogy nagyváradi szereplése nemcsak a keresztény katolikusok között kelti a legnagyobb figyelmet, hanem a társadalom minden rétegében. Nemcsak szónoklatának tartalmi fenségével hat, hanem előadásának szépségével is.

Bangha Béla 6 hónapig tartózkodott Angliában, honnan nemrég érkezett meg gazdag tapasztalatokkal.

P. Bangha aránylag fiatal ember, a férfikor elején s csak zseniálításának tulajdonítható az az országos hírnév, mely körülveszi. Nagyváradi közönsége szeretettel várja körébe az apostoli buzgóságu férfit, kinek itteni működése ismét a lelkek gazdagodását, a hitélet mélyülését és a katolikus öntudat emelkedését, fokozódását fogja eredményezni.

* **Gróf Széchenyi Miklós a püspöki konferencián.** Gróf Széchenyi Miklós várad püspök Budapestre utazott a püspöki konferenciára s annak végeztével esütörtökön tér vissza székhelyére.

* **Megnyílt a Kath. Kör könyvtára.** A Kath. Kör könyvtárát az építkezés miatt egy ideig nem használhatták a tagok, most azonban már teljesen felszerelve, teljesen készen újból rendelkezésre áll a kör tagoknak. A könyvtárórak kedden és pénteken vannak 6-7-ig. Ugy, hogy a kör tagok már ma használatba vehetik a hatalmas könyvtárt.

* **A hajdudorogi püspöki székhely.** Debreceni tudósítónk írja: Józsa Vince nyugalmazott tanár tegnap délben kilencven törvényhatósági tag aláírásával ellátott indítványt nyújtott be Kovács József polgármesterhez, hogy terjessze a márciusi közgyűlés elé. Az indítvány azt tartalmazza, hogy a nemzeti missziót teljesítő hajdudorogi püspökség végleges székhelyének Debrecenbe való helyezése érdekében a közgyűlés a szülészeti klinika közelében fekvő nagykiterjedésű városi telekből hasítson ki megfelelő területet és ajánlja fel a püspöki székhely épületei részére. Az indítványt a március végén tartandó városi közgyűlés fogja tárgyalni.

* **Kinevezés.** A pénzügyminiszter Szentés Gyula székhelyi adóhivatali főtisztet jelen állomás helyén ugyanazon fizetési osztályban való meghagyás mellett adóhivatali ellenőrré nevezte ki.

* **Hol legyenek a munkások?** A munkások létesítése ügyében a városi mérnöki hivatal tervezetét dolgozott ki, amelyre a m. kir. földművelésügyi kirendeltség vezetője *Ipolyi Keller Gyula* megtette az észrevételeit. Erre nézve *Kőszeghy József* főmérnök most nyújtotta be jelentését a tanácchoz. Elfogadja a főmérnök a kirendeltség főnökének észrevételeit s a szerint átdolgozza a tervezetét. Egy-egy munkásaládnak 250-300 négyszög méter terület bár a főmérnök szerint nem elég, de nincs kifogása ilyen felosztás ellen. A gyermekjátékos helyet azonban, az ellenkező vélemény dacára szükségesnek tartja a főmérnök. A népfürdő elejtését azonban elfogadja, mert a munkások még nincsenek azon a kulturfokon, hogy azt kellőleg használhassák. A kijelölendő helyre nézve nem fogadja el a főmérnök a kirendeltség vezetőjének véleményét, hogy t. i. a zsidó temető mögötti terület alkalmatlan munkások céljaira. Az Ipolyi-Keller által kijelölt terület ugyanis más célra már le van foglalva, de erről Ipolyi-Kellernek nem lehetett tudomása. Kéri a főmérnök a város tanácsát, hogy döntsön a terület felett, nehogy a mérnöki hivatal felesleges tervet dolgozzon ki.

* **Öngyilkos asszony.** Biharon Méhes Imréné, egy jómódu gazdaember felesége öngyilkos lett. Tettének oka az elkeseredés volt, mert az ura folyton részegeskedett s részegségében ütötte-verte a feleségét s hat gyermekét. Méhes Imre vasárnap este is holt részegen ment haza, tört, zuzott mindent s fenyegette családját. Mikor az urát elnyomta a mánor, az agyonsanyargatott asszony felment a padlásra s felakasztotta magát. Férje csak másnap reggel akadt rá a holttestre, mely már egészen hideg volt. Hat árva gyászolja a szegény anyát. Az egész falu fel van háborodva Méhes Imre ellen, aki feleségét öngyilkosságba kergette.

* **Öngyilkos pincér.** Vasárnap reggel, úgy 6 óra tájban, a Lovass-u. környékén egy fekete ruhába öltözött idősebb ember holttestét fogták ki a Körözsől. Bodó inspekciós rendőrtiszt azonnal kiment a tett helyére s megállapította, hogy Schreier Lajos 45 éves pincér az áldozat. Tíz hónapja volt állás nélkül, utoljára már tisztességes ruhája sem volt, úgy, hogyha hívták volna is valahová, akkor sem tudott volna elmenni szolgálni. Elkeseredésében aztán vasárnap este a megáradt Körözsbe vetette magát. Az ügyészség a temetési engedélyt megadta.

* **Orvosi hír.** Dr. *Sebestyén Arthur* belgyógyász, üdülés céljából hosszabb időre külföldre utazott.

* **A Katholikus Népszövetség márciusi füzetei.** A Népszövetség márciusi füzetei megérkeztek. A vezetőség kéri a csoportvezetőket, hogy e füzeteket szíveskedjenek átvenni a népszövetségi hitelszövetkezetben. Ugyanott átvehető a felhívások a Népszövetségi Otthon megalakításáról.

* **Az Ipartestületi Asztaltársaság összejövetele.** A nagyváradi Ipartestületi Asztaltársaság ma, kedden, márc. 17-én este 8 órákor tartja összejövetelét rendezettségében: az „Arany Sas” vendéglőben.

* **A szociáldemokraták kongresszusa.** A biharmegyei és nagyváradi szociáldemokrata párt vasárnap kongresszust tartott Nagyváradon, amelyre *Garbai Sándor* is jónak látta lejönni Nagyváradra. A kongresszust az építőmunkások dalárdája nyitotta meg egy forradalmi indulóval. *Bernát József* elnökölt délelőtt, amikor a különféle jelentéseket tárgyalták. Dr. *Katz Béla* fejtegette az eredményeket, de ebből kifejtette azt, hogy a munkásság mindjobban belátja, hogy a szociálista vezetőknek nagyobb a hangjuk, mint a munkásság igaz érdekeinek az istápolása. Délután a nagy ágyu: *Garba Sándor* dörögte el sokszor hallott frázisait. Végül megválasztották a pártvezetőséget, amelyből azonban kihagyták — dr. *Rozvány Jenő*t.

* **A tiszték és az országos Kaszinó.** Az Országos Kaszinó és a hadsereg között támadt ellentétek szakításra vezettek. Felsőbb utasításra *Terstyánszky* hadtestparancsnok rendeletet küldött az összes budapesti ezredparancsnokoknak. A rendelet így hangzik:

„Utasítom a parancsnokságot, hogy parancsolja meg az alája tartozó tiszték közül azoknak, akik tagjai az Országos Kaszinónak, hogy onnan kilépéseket minden indokolás nélkül.”

Ebben a rövid parancsban ér véget a kínos ügy. A mint a szövegből látható, a kilépésre csupán a tényleges tiszték kaptak utasítást, a tartalékos tiszteket azonban és a nyugdíjasokat egyelőre legalább ez a rendelet nem érinti jelentsék be.

* **Elnémult harangok** a címe a Vigadó nagy mozgó mai sláger száma. A kitűnő és szenzációsan érdekes mozifilm méltán tart számot a nagyérdemű közönségre. A dráma három felvonásból áll és minden felvonása izgató, úgy, hogy az Elnémult harangokat joggal lehet a szezon legsikerültebb és legérdekesebb mozidramájának nevezni. Van ezenkívül még két pompás, kacagtató vigjáték is műsoron a Különös rókavadászat és a Hollandi leány, továbbá egy másik szenzációs és megható dráma a Megbocsátás.

* **Öngyilkosság a laktanyában.** Debrecenből jelentik: A 39. gyalogezred kaszárnyájában szombaton öngyilkosságot követett el Rédl Ferenc főhadnagy. Rédl néhány héttel ezelőtt került Debrecenbe. Bécsből helyezték át s a kaszárnyában lakott. Az öngyilkosságot az irodában követte el, ahol szívenlőtte magát. Mire tettét észrevették, halott volt. Öngyilkosságának okáról azt a felvilágosítást adták, hogy Rédl nagyon el volt adósodva s többször kijelentette tisztársai előtt, hogy nem bír anyagi zavarával.

Más hír szerint az öngyilkosság háttérében súlyosabb okok állanak s a hadbíróság Rédj ellen vizsgálatot folytatott.

* **A Biharmegyei Gazdasági Egyesület** szakszerű előadásai minden alkalommal kiváló fontosságú s a gazdákat különösen érdeklő kérdéseket ölelnek fel. Legközelebb, március 21-én délután 4 órakor ismét ilyen előadás lesz az egyesület helyiségében, amelyre az elnökség a következő értesítést adta ki: Székács Elemér ur, a gróf Berthold Lipótné-féle uradalmak jószágfelügyelője folyó hó 21-én délután 4 órakor, egyesületünk székházában (Bunyitayliget) szakszerű előadást fog tartani „A magyar buza nemesítésének kérdéséről, különös tekintettel az alföldi viszonyokra”. Felhívjuk ezen nagyérdemű és közhasznú előadásra egyesületünk tisztelt tagjainak, a gazdaköröknek és az érdeklődőknek szíves figyelmét. Biharmegyei Gazdasági Egyesület.

* **Eladó házak.** Sal Ferenc-utca 13. szám alatti ház, 6350 négyzetméter telek, mely a Páris-patak beboltozása folytán nagy utcai frontot nyer és így nagy haszonnal keesegtető biztos jövővel bír, 7 lakással, nagy kert és gyümölcsös, továbbá Ritoók Zsigmond-utca 21. szám alatti két ház, jutányos árak és kedvező fizetési feltételek mellett, szabad kézből eladók. Biharmegyei Takarékpénztár.

x **Tőlgyszőlőkaró** hegyezett, hasított 2 méter és 1 méter 60 cm. hosszúságban Bihar-dobrosd állomáson, legelább egy waggonrakomány (cca 4000 db.) megrendelhető a Polgári Takarékpénztár r. t.-nél Nagyváradon Kossuth-utca 6. szám. Telefon szám 11-95.

x **ZOMBOR SANDOR** sebész-orvos műszer-kötszer és testgyenesítő gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villanyerőre berendezett műhelyében készít mindenféle fémcsiszólást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos árban.

* **Ritoók Zsigmond-utca 21. szám** alatt 5 szoba, 2 előszoba, fürdőszoba, konyha, kamara és eselédyszobából álló lakás május elsejére bérbe kiadó. Jelentkezhetni a Bihar-megyei Takarékpénztárnál.

x **Házmesteri,** vagy ehhez hasonló állást keres helyben, középkori keresztény ember, felesége egyébb munkát is elvállal. Címe megtudható a kiadóhivatalban.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Bammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal

Telefon 1076.

Telefon 1076

* **Ingatlan eladás.** Nagytelek-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Kiadó lakások.** Szőlős-utca 1. szám alatti két szobás lakás a hozzá tartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. — Csí-tér 14. szám alatti két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatti két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Hattyu-utca 35. sz. alatt egy szobás lakás mellékhelyiségekkel együtt azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár r. t.-nél, Kossuth-utca 6. szám.

x **Tavaszi újdonságok** érkeztek UJHELYI RÓZA női kalap üzletébe Rimanóczy-utca Royál kávéházzal szemben. Eredeti párisi modellek feltűnő olesó árban kaphatók Ujhelyi Rózánál Rimanóczy-utca, Kolozsvári palota.

x **Az E. K. A. R. T.** (Egyesült Kereskedelmi- és Automobilszállítási Részvény Társaság) helybeli fiókja luxus és teherautomobilokat szállít az összes felszerelési cikkekben *Szilágyi Dezső-utca 6. sz. a.* nagy raktárt tart. *Telefon: 13-21.* A cégnek *Körház-utca 6. sz. a.* pedig minden tekintetben megfelelő nyilvános garázs és javítóműhelye van szakfelügyelet alatt. *Telefon: 13-52.* Benzin és olaj nagy raktár! A cég felhívja az érdekeltek figyelmét utirányba forduló lámpáira, melyek itt szerezhetők be.

x **Kossuth-utca 2. sz. házban** a volt Szichta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzlethelyiségek azonnal kiadók. — Ugyanott az emeleten egy kétszobás udvari lakás hozzátartozó mellékhelyiségekkel május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takaréknál.

x **Női finom párthi fél cipők K 5,** női finom chevró v. bokszt fél cipők K 6, női finom amerikai fél cipők K 7, női finom bársony fél cipők K 6, női finom bagarie fél cipők K 10, férfi chevro v. bokszt cipők K 8, férfi amerikai cipők K 10 férfi divatos kalapok 3 koronától kezdve. Fehérneműek és uridivat cikkek legolesőbb bevásárlási forrása **Fekete Jenőné** Szt. János-utca Kispipa mellett.

Hatalatlan olcsóság! Férfi kalapok, sapkák, sétabotok, esőernyők, férfi és női ingek, nyakkendők, harisnyák, kézímunkák, ehltűt és diszkötények, ridikülök. *Csipkék, himzések és szallagok óriási választékban,* alkalmi árakban Szt. László-téren Sas-palotában (volt Radó-féle helyiség) **Klein Vilmos és Társa** cégnél.

* **Eladó ház.** Schlauch-tér 12. sz. ház eladó. Értekezhetni ugyanott.

x **Erdekében áll,** hogy megrendeléseivel felkeresse **Biró László és Tsa** urinői- és papi szabókat. Meglepo olesó árak. modern szabás, elsőrendű munka Sal Ferenc-utca 17. Telefon 832 sz.

x **FELHÍVJUK** a nagyérdemű hölgyközönseg szíves figyelmét a most megnyílt **Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Méréselt árak. Nagy Sándor-u. 17.

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

Fogak és fogsorok úgy kaucsukba mint aranyba foglalva szájpadlás nélkül, továbbá arany koronákat, csapfogakat, hidmunkákat fog és gyökér húzás és tartós fogtöméseket készít

Engel Dezső,
vizsgázott fogtechnikus.

N.-Várad, Bémer-tér (Emke Kávéház felett.)

**A legszebb
kézímunkák
Tátray cégnél**

Rákóczi-ut 4.

Telefon 783.

**Legszebb ajándék
orvosoknak és ügyvédeknek
egy zománcztábla.**

Készíti

Diósy Mihály

Telefon 839.

Telefon 839.

SZÍNHÁZ

...
Hetű műsor.

Kedd: Tánálásszék 10.

Szerda délután fél 6 órakor Virágfakadás és Psylander társulatának fellépte Dalborg báró fogadása című moziszkceesben; este 9 órakor Parasztsceesület és Psylander társulatának fellépte Dalborg báró fogadása című moziszkceesben.

Csütörtök délután fél 6 órakor Virágfakadás és Psylander társulatának fellépte Dalborg báró fogadása című moziszkceesben; este 9 órakor Parasztsceesület és Psylander társulatának fellépte Dalborg báró fogadása című moziszkceesben.

Péntek: Kis király (a címszerepben Medgyaszay Jenővel.)

Szombaton! Muzsikuszleány.

Vasárnap délután: Mozikirály; este Nemtudomka (Operette bemutató.)

A Psylander előadások mind-egyikére a pénztár más és más színű jegyeket boesájt ki, amelyeken betűkkel lesz je-gyezve: első, második, harmadik és negye-dik előadás. Így tehát e hó 18-án este fél hét órakor az első előadás, esti kilenc óra-kor pedig a második előadás jelzésű jegyek érvényesek. E hó 19-én esti fél hét órakor a harmadik előadás, esti kilenc órakor pedig a negyedik előadásu jelzésű jegyek lépnek ér-vénybe.

REPORTÁZ

Az első mérkőzések.

NAC-DAC = 12 : 0.

Törekvés NSC = 5 : 1.

A NAC vasárnap bajnoki mérkőzésen volt Debrecenben, az ottani DAC csapatá-val állott szemben. A NAC a kedvezőtlen körülmények dacára régi hírnevéhez méltóan közdött, mert 12 goalt adott s egyet sem eresztett be.

Idehaza a szezon első mérkőzését a Tö-rekvés és NSE játszották. A Törekvés a NSC-ét döntő sikerrel leverte. A Törekvés 5 : 1 arányban nyerte meg ideád első mér-kőzését s ezen kedvező szereplés alapján a legszebb reményekkel indul a további küz-delem. Biró Schmiédtt Béla volt.

A főgimnázium mezei versenye, A főgimnázium Testgyakorló köre március 15-én tartotta 3 km-es mezei futóversenyét. A minden tekintetben izgalmas verseny ered-ménye a következő: Versenyen kívül első lett Nagy Lajos VIII-o tanuló, aki nagy ezüst érmet nyert. A benevezett futók a kö-vetkező sorrendben futottak be: 1. Szilassy S. VII, 2. Szilágyi VII, 3. Fröhlich V, 4.

Farkas V, 5. Görömbölyi VII, 6. Markovits V, 7. Faragó VII, 8. Lázár V, 9. Haes VI, 10. Niedermann VI, 11. Szántay V, 12. Timár V, 13. Reichard VII, 14. Rácskay V. oszt. tanuló. A vándordíjat a VII. osztály nyerte meg 28 ponttal az V. osztály 32 pontjával szemben. A győztes csapat tagjai nagy bronz érmet, a második csapat tagjai pedig kis bronz érmet nyertek. A három első egyéni nyertest szintén szép érmekekkel tüntették ki.

KÖZÖNSÉG KÖRE.

Tanító a deresen.

A „Nagyvárad” vasárnapi számában „Bot az iskolában” címen megint pellengérré állított egy közbeesülésben álló, a szülők és kartársak előtt is kiválóan értékelt tanítót: Huszár Károlyt. Nem akarunk a fogadatlán prókátor háládatlan szerepére vállalkozni, de annyit ma már megkövetelünk egy hivatasos újságirótól, hogy művelt olvasói előtt uri hangon beszéljen. És amikor köztisztviselőről ír, — különösen tanítóról, a nemzet napszámosáról, — akinek a „becsülete minden vagyona” legalább is annyit tegyen meg: kérdezze meg az illetőt, mielőtt becsületétől megfosztja: igaz-e a dolog, vagy emn?

Eltekintve attól, hogy a jelen esetben egy betű sem igaz a hiradásból (talán azért sietett a „Nagyvárad” közreadni) s hogy Huszár Károly kartársunk a fegyelmi vizsgálat befejezése után gondoskodni fog róla, hogy a becsületén ejtett durva támadásért megfelelő elégtételt kapjon, többek megbizásából hívom fel kartársaim figyelmét, hogy a „Nagyvárad” hasonló izléstelenségei ellen úgy saját magunkat, mint közsegeink lakóit is igyekezzenek megvédelmezni azon egyszerűbb módon, hogy a tanítógyűlölő lapot más, a tanítói munkát jobban megbecsülő és értékelő lappal cseréljék föl addig is, míg ezt közgyűlésünkön is szóvá tehetem.

Szabados Pál
rk. tanító.

IGAZSÁG SZOIGÁLTATÁS

Esküdtek kisorsolása. Az április 2-án kezdődő ciklusra tegnap sorsolták ki az esküdteket, akiknek névsora a következő:

Diamandi József banktvatalnok, Balog József földmives Nagyszalonta, Cseh József irnok, dr Szemes Ferenc takarékpénztári titkár, Balog Vilmos bankigazgató, Bakó István miniszteri tanácsos, dr Adorján Emil ügyvéd, Balog János földbirtokos, Gombay Barna építész, Kiss Endre tanító, Hann Lajos, Heringh Sándor városi fogalmazó, Mártonffy Bogdán, Bujdosó Károly, Oláh Imre, Csepreghy Mihály földmives, Kun Gyula, Kőrösi Ferenc földmives, Csikai Sándor szatócs, Mathézer Sámuel bankhivatalnok, Sárközy Lajos földmives, Jó Dezső tanító, dr Medvigy Ferenc gyógyszerész, Tunyoghy György birtokos, Szél Imre földmives Nagyszalonta, Sós László, Mihelyfi Sándor földmives, Mohácsi Lajos földmives. **Helyettes esküdtek:** Tóth Kálmán bádogos, Sinka László gubás, Bodnár Rudolf, Jank Ferenc alkusz, Bogdán Albert esztergályos, Major Ferenc építész, ifj. Felvinczy Lajos, Grünwald Jenő lakatos, Győri Sándor közsörüs, Bereczky Imre Gubás.

§ Pofozkodás a zsidó templomban. Még a mult évben történt, hogy a belényesi zsidó hitközségi választások alkalmával a zsidó templomban annyira elragadtatták magukat Schwimmer József és Weisz Adolf, hogy egymásnak rontottak és többször arcul verték egymást. A kellemetlen ügy után Weisz Adolf sértve érezte magát és feljelentést tett Schwimmer ellen. A feljelentéssel tegnap foglalkozott a belényesi járásbíró és Schwimmert 50 korona pénzbüntetésre ítélte.

TÁVIRÁTOK

Albánia, az új fejedelemség.

Durazzó, márc. 16.

Turkán basa tegnap a kabinetalakítás dolgában több személylyel tárgyalt és valószínű, hogy a kabinet ma meg is fog alakulni. A kormány valószínűen a következő lesz: elnökség és külügy: Turkán basa; hadügyminiszter: Esszad basa; belügyminiszter: Mehdi Traseri bég; közmunkaügyi miniszter: prisztinai Hasszán bég; közoktatásügyi miniszter: Zurani István; pénzügyminiszter; Szurreja Flóra bég és földművelésügyi miniszter: Turtuli.

Revolveres rabló az utcán.

Budapest, márc. 16.

(Saját tud.) A Dohány-utca sarkán levő trafikban délután két óra körül bement Balla Lajos péksegéd kirántotta a fiókot és a pénzt zsebre vágta. A trafikosné kiáltására üldözőbe vették Ballát, aki a nyílt utcán háromszor üldözői közé lőtt, míg végre egy polgári rendőr elfogta. Azért rabolt, mert a szakszervezet nem támogatta.

Rálóttek a lőportoronny órára.

Kaposvár, március 16.

(Saját tud.) A határban lévő lőportoronny órára, Kocsis Jánosra, éjjel 11 óra körül vadászfegyverrel rálóttek. A sörétek a katona sajkáját járták keresztül. A vizsgálat megindult.

A török-szerb békeszerződés.

Konstantinápoly, márc. 16.

A sajtóiroda ma tette közzé a török-szerb békeszerződés szövegét, amelynek bevezetése hangoztatja a két állam uralkodóinak a helyreállított béke és nyugalom fönntartására irányuló törekvését.

A szerződés első szakaszai a hadifoglyok kicserélésére, az amnesztiára, az állampolgárságra, az okkupáció előtti időkben szerzett magánjogok épségben tartására, a vakufjavakra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza.

Találkozik Péter és Nikita.

Prisztina, március 16.

Hir szerint a szerb és a montenegrói király legközelebb találkozni fognak. Ez alkalommal nagy

ünnepe lesz a rigómező csata emlékére, a melyet már a mult esztendőben akartak megtartani és közbejött akadályok miatt elhalasztották.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Buza áprilisra	— — —	12.47
Buza májusra	— — —	12.37
Buza októberre	— — —	11.24
Rozs áprilisra	— — —	9.44
Rozs októberre	— — —	8.62
Zab áprilisra	— — —	7.62
Zab októberre	— — —	7.67
Tengeri májusra	— — —	6.72

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	846.25
Oszt. hitelrészvény	—	638.50
4%-os koronajáradék	—	82.60
Oszt. magy. államv.	—	712.50
Jelzálogbank	— — —	444.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	524.—
Hazai bank	— — —	283.50
Magyar bank	— — —	535.—
Keresk. bank	— — —	3660.—
Rimamurányi	— — —	665.—
Salgótarjáni kőszén	— — —	726.50
M. Ált. Kőszénbánya	—	1063.—
Közuti vasut	— — —	629.50
Városi villamos	— — —	332.50
Adria	— — —	617.—
Atlantika	— — —	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. KRUGER ALADAR.

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy papi és civil ruha tökéletességét áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálam beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom. Alkalomra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel
VAJNOVSZKY KÁROLY
papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 32. (Saját ház.)

ALAPITTATOTT 1898-BAN.

Kálvária-utcán egy üres telek eladó.

Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár
R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

Tűz- és betörésmentes pénztárszekrények (safes) bérbeadása.

Ujjonnan épült intézeti helyiségünkben létesített safe-deposit osztályunkban különféle nagyságu pénztárszekrények (safes) csekély díj ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szekrényekben a bérlő fél értéktárgyait saját zárja alatt, önmaga kezelheti és eeknek megőrzésére a legmesszebb menő biztonságot és kényelmet találja.

Safe-deposit helyiségünket az érdeklődőknek készséggel bemutatjuk és részletes felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár.

Meghívó.

A Biharmegyei általános képviselőbank részvénytársaság **f. évi március hó 29-én déli 12 óra-kor** Nagyváradon, Bémer-tér a Kolozsvári palotában levő hivatalhelyiségekben

első rendes közgyűlését

fogja megtartani, amelyre a részvényes urakat ezennel tisztelettel meghívjuk.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése, továbbá a zárszámadás bemutatása, megvizsgálása és a mérleg megállapítása
2. A maradvány megállapítása és hovatfordítása iránti határozat. hozatal.
3. Az igazgatóság és felügyelőbizottság felmentvényének megadása.
4. A felügyelő-bizottság és a választmány megválasztása.

Nagyvárad, 1914. március 14-én.

Az igazgatóság.

Megjegyzés: A közgyűlésén való részvétel végett a részvények legalább 6 nappal a közgyűlés megtartása előtt Nagyváradon: a társaság pénztáránál; Budapesten: a Magyar általános bizalmibank részvénytársaságnál (Eötvös-tér 2.) vagy a „Minerva” Általános Biztosító Részvénytársaságnál (Eötvös-tér 2) letétbe helyezendők.

Mérleg-számla.

Vagyon: Részvényesek számlája 35,000.— K. Pénztár 5372.35 K. Értékpapír; 4 százalékos Magyar koronajáradék 1000.— K. = 827.50 K. Váltók 9053.15 K. Berendezés 3580.73 K. Leírás 1580.73 K. = 2000.— K. Adósok 15,910.70 K, Ovadék 10,000.— K. Összesen 78,163.70 K.

Teher: Részvénytőke 50,000.— K. Hitelezők 16,815.24 K. Átmeneti kamatok 30.— K. Óvadék 10,000.— K. Nyereség 1318.46 K. Összesen 78.163.70 K.

Csemegemézet

öt Kgrammos csinos postadobozokban 8 korona 50 fill.-ért bárhova bérmentve szállit utánvétellel

Balatonvidéki Méz kiviteli Vállalat Balatonfőkajár.

Főképviseelőnk Nagyvárad és vidékére **BIRÓ JÓZSEF** ur, ki nagyobb rendeléseket a lehető legjutányosabb árban számítva felvesz.

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

6761—1914 sz.

Hirdetmény.

A m. kir. Belügyminiszter Ur 7523—1913 eln. rendelete alapján közhírré teszem, hogy a tengerész altisztek kiképzésére eddig a sebenicői hajó-suhanc iskola szolgált. A cs. és kir. Hadügyminiszter ur ezen hajó-suhanciskolát tengerészaltiszti iskolává alakította át.

Mindazok a hajó-suhancok, akik ezt az iskolát legalább elégséges eredménnyel elvégzik, az iskolát már mint altisztek hagyják el s ez által már kora ifjúságokban olyan testület tagjaivá lesznek, amely különös gondoskodás tárgyát képezi. Tekintettel a rendelkezésre álló anyagi eszközökre és egyéb kedvezményekre, ezek a fiatal emberek biztos jövőnek néznek elébe, amely körülmény különösen a jelen időben, amikor a biztos életpályáért folyó küzdelem mindig nehezebbé válik — különös fontossággal bír.

Mindazok a 14—16 éves ifjak, kik ezen hajó-suhanc, illetve tengerészaltiszti iskolába magukat felvétetni óhajtják a katonai ügyosztálynál (Városháza II. emelet 31. számú szoba) bővebb felvilágosítást nyernek.

Nagyvárad, 1914. március hó 12.

Eleméry Ferenc
katonai ügyosztály tanácsnok.

Műszaki harisnyakötőde

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausiänder férfiszabó cég után.)

KÉSZIT új férfi fuszekliket és női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejeléseket s javításokat, valamint azsur- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelés meggyőz mindenkit a harisnyák jóságáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Márknál szerzi be.

A legmegbízhatóbb

Répa- és fűmagvak

özv. Kádár Jánosné

üzletében, Rákóczy-ut 1. sz. alatt szerezhetők be

fűszer és csemegeárúk

elsőrendű beszerzési forrása.

Margittai járás főszolgabírója.

571—1914

Pályázati hirdetmény.

Biharvármegye margittai járásához tartozó Bályok körjegyzőségben lemondás folytán megürült két segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Mindkét segédjegyzői állás javadalma egyenként évi 1000 kor., melyet az 1913. évi LX. t.-cz. 1400 koronára egészít ki, továbbá a két segédjegyző részére egy kifogástalanul berendezett szoba — ágyneműn kívül — előszobával, fűtés, világítás és kiszolgálás.

Felhívom a pályázni óhajtókat, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényüket hozzám folyó évi március hó 28-ig adják be.

A választás hatánapját később tüzöm ki

Margitta, 1914. március 11.

Dr. Halász Elemér,
főszolgabíró.

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Az
**uj csipke, hímzés,
harisnya áruház**
Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző újdonságok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Első nagyváradai cementipar.

Készíték granító, terazzo, műkö és minden a szakmába vágó munkálatokat, hazi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyeletem mellett. Kívánatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a legteljesítményesebb és legmesszebb menő jóállás mellett készítek. A nagyérdemű közönség becses partfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)

Ha nincs megelegetve szabójával, mert drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval hármikból. Keresse fel **DARABONT** GY. és TARSÁ uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őt az ottani aróid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Rosenberg Izsó

műkö-, márványmozaiklap- és cementáru-gyáros beton és vasbetonvállalkozó
Nagyvárad, Kolozsvári-u. 48. sz.

Telefon 67. sz. Telefon 67. sz.

Van szerencsém mélyen tisztelt vevőimet tiszteltetjesen értesíteni, miszerint

műkö-, márványmozaiklap és cementárugyáramat

villanyerőre berendeztem és a legújabb technikai gépekkel felszerelve üzembe hoztam. Azen célból vezetettve, hogy tisztelt vevőimnek a gyárban módot nyujtsak szükségleteiket személyesen kiválaszthatni, egész gyári és kereskedelmi üzemet központosítottam és ennélfogva

központi irodámat is

Kolozsvári-utca 48. szám alatt

létező gyártelepemre helyeztem át. Gyári üzemem és építési anyag raktáram nagymérvű kibővítése által azon kellemes helyzetben vagyok, hogy bárminemű és bármilyen mennyiségű építési anyagokkal azonnal és jutányosan szolgálhatok. Hogy azonban tisztelt vevőim kisebb szükségletüket a város központján is beszerezhessek, jelenleg is már fennálló fiókiintézetemet a Kereskedelmi Csarnok Nagypiac-téri palotájában ezután is fenntartom.

Melocco Péter cementárugyár és építési vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyvárad fióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38. Telefonszám 11-38.

Gyárt:

Szabadalmazott géppel gyártott karmantus portlandcement csöveket az összes szabványos méretekben és az ahhoz való idomdarabokat, csömöszölt és vasbetetes, valamint portlandcement csöveket, kútgűrűket stb.

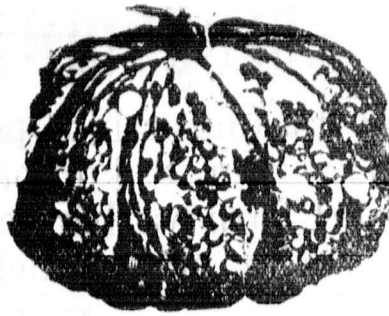
Márvány mozaiklap, műkö- és cementárugyár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal:

Utcák és házak esztornázását, hidak és vízmedencék szakszerű építését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Megbízást az ország bármely részéből elfogad

TELEFON: 650.



Alapítattott 1850-ben.

Alapítattott 1850-ben.

Van szerencsém a nagyérdemű gazdaközönségnek ajánlani legkitünőbb

vetőmagvaimat.

Valódi, eredeti, kitüntetett takarmány répa-fajokat, valódi oberndorfi kerek sárga. Mamuth óriás vörös. Eckendorfi, olajbogyó, palack alakú. Ideál.

Allamilag vizsgált arankamentes **magyar lucerna, stirii vörös lóhere.**

Pázsit diszfü-vegyülék, angol perje, muhar, bükköny, paprika-köles, kendermag, kék mák.

Gazdálkodók és kereskedő urak figyelmét felhívom **jutányos áramra, nagyban.**

Legjobb konykakerti virágmagvak és gumók.

Brixeni kristály azorin peronospora ellen a legbiztosabb szer 100 liter vízbe 250 gramm 80 fillér.

Sirius-Növény-Tápsó 60 fillér.

Dell'Ortó Károly

Nagyvárad, Szent László-tér.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítek.

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

Hirdetmény.

Értesítjük a t. jégfogyasztó közönséget, hogy Székely Ferencz a városi jéggyár üzletvezetője a város szolgálatából kilépett és helyette Nagyvárad város közönsége Vermes Mórt alkalmazta.

Telefon szám: 651. Telefon szám: 651

Van szerencsénk a t. jégfogyasztó közönséget értesíteni, hogy rendes nyári üzemenket megkezdtük és házhöz szállítunk tiszta vízvezetéki vízből készült kristálytisza müjeget.

Havi bérletrendszerre előfizetéseket elfogadunk napi egész táblára és napi fél táblára.

Nagyban való vételnél kedvezményesen áron szállítjuk a jeget a megrendelés helyére.

Egyszerű telefon felhívásra azonnal szállítjuk higiénikus kocsijainkon a megrendelt müjeget.

Tömeges megrendelést kér

Nagyvárad város jéggyára.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyváradon.

Értesítés.

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönség nagybecsű tudomására hozni, hogy a Lukács György-u. 24. sz. alatt egy ujonnan berendezett

mészáros és hentes

üzletet nyitottam.

hol a legkitünőbb hentes áruk szalonna, zsir, háj és mindenféle hidegfelvágottak füstölthusok stb. kapható olcsó és pontos kiszolgálás mellett. — A n. é. közönség szives pártfogását kérem

kiváló tisztelettel!

Szilágyi J.

mészáros és hentes.

Helyi és vidéki telefon 13—87.

A jó bornak

nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult ujonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitértő saját termesű borai, **előzékeny kiszolgálás**, szolid polgári árak. **Abonensz naponta felvételnek.**

Szuperfoszfát Mútrágya

Telefon 969. sz.

kapható 50 kilós zsákokban, szőlőfoldak, kaszálók és mindennemű veteményeknek földjavítására. 150—200 kilóval 80—100 korona értékű a terménytöbblet.

Kondor Dezső

cement, cementcső és fedőlemez üzlet.

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. sz.